

Riabinina, L. M. "Rol zolota i suchasnykh hroshei v ekonomichnomu rozvytku krainy" [The role of gold and money in modern economic development]. *Visnyk Natsionalnoho banku Ukrainy*, no. 6 (2013): 12-18.

Riabinina, L. M. "Problemy rozvytku teorii suchasnykh hroshei" [Problems of the modern theory of money]. *Visnyk Natsionalnoho banku Ukrainy*, no. 1 (2008): 26-31.

Riabinina, L. M. "Sotsialnyi aspekt tsinnosti suchasnykh hroshei" [The social aspect of the value of modern money]. *Finansovyi prostir*, no. 2 (2011): 132-137.

Riabinina, L. M. *Teoriia suchasnykh hroshei* [Modern theory of money]. Kyiv: Universytet bankivskoi spravy NBU, 2011.

Rychakivska, V. "Ustanovlennia hranychnoi sumy hotivkovykh rozrakhunkiv na rivni 150 000 hryven ne stvoryt pereshkod dlia rozrakhunkiv peresichnykh hromadian" [Set the maximum

amount of cash payment of 150 000 will not create obstacles to the settlement of ordinary citizens]. http://www.bank.gov.ua/control/uk/publish/article?art_id=245362

Smovzhenko, T. S. *Filosofia hroshei v epokhu finansovoi tsyvilizatsii* [The philosophy of money in an era of financial civilization]. Kyiv: UBS NBU, 2010.

Tsaryova, L. K. "Normy zakonodavstva IES pro emisiu elektronnykh hroshei ta ikh implementatsiia u zakonodavstvo Ukrainy" [The rules of the EU to issue electronic money and their implementation in the legislation of Ukraine]. http://archive.nbuv.gov.ua/e-journals/esp/2010_2/10clkizu.pdf

Yurovitskiy, V. M. "Teoriia deneg v informatsionnoy ekonomike" [The theory of money in the information economy]. *Avtoref. dis. ... kand. ekon. nauk: 08.00. 01, 2007.*

УДК 336.717.36

ІНФОРМОВАНІСТЬ ВКЛАДНИКІВ НА РИНКУ ДЕПОЗИТНИХ ПРОДУКТІВ УКРАЇНИ

ПАНАСЕНКО Г. О.

УДК 336.717.36

Панасенко Г. О. Інформованість вкладників на ринку депозитних продуктів України

Проаналізовано важливі та актуальні для України питання, що стосуються рівня інформованості вкладників і якості інформації, яка розміщується на ринку депозитних продуктів. Дано визначення інформаційної асиметрії, «ринку лимонів». Досліджено особливості складання рейтингів на основі відкритої, публічної інформації та на основі внутрішньої інформації, що має обмежений доступ. Проведено порівняння рейтингів надійності банківських депозитів, складених з використанням різних інформаційних джерел. Позначено основні блоки інформації про депозитні продукти та послуги, які здебільшого піддаються спотворенню. Виявлено особливості та джерела інформації, які вкладники використовують у процесі вибору банківської установи. На прикладі Промінвестбанку встановлено причини, які ініціюють «набіги на банки». Відзначено фактори, що обумовлюють виникнення проблеми «безбілетника» на ринку депозитів, та її можливі наслідки.

Ключові слова: банк, депозит, інформованість, асиметрія, вкладник, рейтинг.

Рис.: 1. **Табл.:** 2. **Бібл.:** 10.

Панасенко Ганна Олександрівна – кандидат економічних наук, доцент, кафедра фінансів, Макіївський економіко-гуманітарний інститут (вул. Островського, 16, Донецька обл., м. Макіївка, 86157, Україна)

E-mail: panasenkoaa@mail.ru

УДК 336.717.36

Панасенко А. А. Информированность вкладчиков на рынке депозитных продуктов Украины

Проанализированы важные и актуальные для Украины вопросы, касающиеся уровня информированности вкладчиков и качества размещаемой на рынке депозитных продуктов информации. Дано определение информационной асимметрии, «рынка лимонов». Исследованы особенности составления рейтингов на основе открытой, публичной информации и на основе внутренней информации, имеющей ограниченный доступ. Проведено сравнение рейтингов надежности банковских депозитов, составленных с использованием различных информационных источников. Обозначены основные блоки информации о депозитных продуктах и услугах, которые чаще всего и в большей степени поддаются искажению. Выявлены особенности и источники информации, используемые вкладчиками в процессе выбора банковского учреждения. На примере Проминвестбанка установлены причины, иницирующие «набеги на банки». Отмечены факторы, обуславливающие возникновение проблемы «безбилетника» на рынке депозитов, и ее возможные последствия.

Ключевые слова: банк, депозит, информированность, асимметрия, вкладчик, рейтинг.

Рис.: 1. **Табл.:** 2. **Библ.:** 10.

Панасенко Анна Александровна – кандидат экономических наук, доцент, кафедра финансов, Макеевский экономико-гуманитарный институт (ул. Островского, 16, Донецкая обл., г. Макеевка, 86157, Украина)

E-mail: panasenkoaa@mail.ru

UDC 336.717.36

Panasenko H. O. Information Awareness of Depositors in the Deposit Products Market of Ukraine

The article analyses important and topical for Ukraine issues concerning the level of information awareness of depositors and quality of information distributed in the deposit products market. It defines information asymmetry, the lemon market. It studies specific features of making up ratings on the basis of open and public information and on the basis of internal information that is not publicly available. It conducts comparison of ratings of reliability of bank deposits made up with the use of different sources of information. It marks out main blocks of information about deposit products and services, which are subject to distortion more frequently and to a bigger extent. It reveals specific features and sources of information used by the depositors in the process of selection of a banking institution. Using example of Prominvestbank, the article establishes the reasons that initiate "bank runs". It marks out factors that cause appearance of the problem of a "free-rider" in the deposit market and its possible consequences.

Key words: bank, deposit, information awareness, asymmetry, depositor, rating.

Pic.: 1. **Tabl.:** 2. **Bibl.:** 10.

Panasenko Hanna O. – Candidate of Sciences (Economics), Associate Professor, Department of Finance, Makeevka Economic-Humanitarian Institute (vul. Ostrovskogo, 16, Donetsk obl., m. Makiyivka, 86157, Ukraine)

E-mail: panasenkoaa@mail.ru

Кризові явища у світовій фінансовій системі, що припали на кінець першого десятиліття ХХІ століття, показали, наскільки серйозними і важливими є питання прозорості банків, доступності інформації про ризики їх діяльності. Слід зазначити, що ця проблематика є актуальною не тільки для банківських систем розвинених держав, де втрати вкладу наближаються до нуля, вона повною мірою зачіпає і країни, що розвиваються, в тому числі й для України. Інституційна та структурна слабкість несформованих до кінця фінансових систем країн з трансформаційною економікою, як правило, призводить до загострення названих проблем. Виходячи з цього дослідження, присвячене аналізу інформованості вкладників на ринку депозитних продуктів України, представляє інтерес не тільки для фахівців у даній галузі знань, але й для широкого кола осіб.

Питання інформованості вкладників розглядаються сучасними науковцями здебільшого в частині, що стосується складання рейтингів надійності депозитів, рейтингів надійності та стійкості банків, методологій складання рейтингів. Так, цими питаннями займаються Т. Гордіца, В. Вітлінський, О. Гай, П. Матвієнко, В. Батковський, О. Кот, Г. Хоружий, Р. Корнилюк, Є. Шпитко. Проблема прозорості банків присвячені труди О. Барановського, А. Епіфанова, Г. Крамаренко, О. Любунь, І. Сала, О. Шевцової та інших. Але дослідження, що стосуються аналізу якості інформації, якою користуються вкладники при виборі банку, її достовірності, повноти та транспарентності, майже не проводяться.

Виходячи з вищевикладеного, зазначимо *мету* статті, яка полягає у дослідженні асиметричної інформованості діючих і потенційних вкладників банків про стан депозитного ринку та його учасників в Україні.

Асиметрія інформації є типовою практично для всіх ринків банківських послуг, і вклади не є виключенням. При начебто достатніх інформаційних потоках достовірної аналітичної інформації про учасників ринку дуже мало. На думку відомого економіста, професора Каліфорнійського університету Барі Айхенгріна, асиметрія навколишнього інформаційного середовища ставить перед інвесторами (вкладниками) непросто завдання вибору напряму інвестування своїх коштів, тому що в умовах відсутності достовірної й точної інформації досить складно визначити, коли і як інформаційна асиметрія відіб'ється на їхньому становищі [1]. Базельський комітет з банківського нагляду в цьому плані рекомендує, щоб банки розкривали, передусім, інформацію про ризики і ризик-менеджмент [2].

Інформаційна асиметрія (англ. *asymmetric(al) information*, у перекладній літературі називається також недосконалою інформацією, неповною інформацією) – ситуація, коли тільки одна з двох груп власників ресурсів або покупців володіє необхідною для ведення справи інформацією [3]. На думку автора, сучасний ринок банківських депозитів в Україні є прикладом енциклопедичного «ринку лимонів» Джорджа Акерлофа [4]. «Ринок лимонів» – це обставини, за яких якість придбаного блага покупця у момент здійснення покупки не в змозі оцінити. У строгому сенсі це означає, що покупець не відає, що саме він купує, якість настане пізніше, у про-

цесі використання покупки. У такій ситуації виникають проблеми «несприятливого вибору» і «морального ризику», які призводять до фінансових втрат вкладника. Під час виконання банком функції «делегованого моніторингу» факт делегування породжує суперечності, які виражаються у проблемі «принципал-агент» і можуть вилитися у «витрати делегування» [5]. Принципалом у цьому випадку виступає сукупність вкладників, а агентом – банк, якому вони довірили управління своїми тимчасово вільними коштами. У принципала фактично немає стовідсоткової гарантії, що агент буде керувати його грошима доброчесно і переслідувати в першу чергу його інтереси, а не власні, внаслідок чого виникає «конфлікт інтересів». У результаті розміщення депозитів може або стати малоефективним, або припинитися взагалі. Інформаційна асиметрія і, зокрема, неправильна інтерпретація вкладниками сигналів, що отримуються з ринку (або ж відсутність таких сигналів) є причиною банківських панік. Для уникнення втрат банки повинні бути прозорими для вкладників і розкривати необхідну інформацію про себе, а вкладники, у свою чергу, мусять проводити ретельний відбір і моніторинг банківських установ та їх проєктів, у результаті чого на ринку залишаться тільки найбільш якісні дилери фінансових послуг.

Світова практика свідчить: безкоштовні рейтинги є менш об'єктивними і адекватними, ніж класичні платні рейтинги. Основних причин дві. Перша: безкоштовні рейтинги присвоюються на дистанційній основі. Це означає, що агентство не має доступу до звітності і повної інформації про банк. Як результат – неможливість аналізу всіх ризиків, спотворення результату. Друга: рейтингування – як і будь-який бізнес – має на меті отримання прибутку. «Безкоштовність» рейтингів може бути пов'язаною з тим, що агентство має якийсь джерело доходів, що надає спотворюючий ефект на процедури присвоєння рейтингів. Можливо, хтось з учасників ринку оплачує штучне підвищення своїх рейтингів. Рейтингова діяльність – досить складний бізнес, що вимагає інвестицій у розвиток і технології, суворого дотримання процедур і методик, наявності кваліфікованих кадрів і потужних PR-ресурсів. Безкоштовні та дистанційні рейтинги не дозволяють окупати цю діяльність, а значить, можуть стати джерелом некоректної інформації або навіть різних махінацій і зловживань. Крім того, ситуація з достовірністю та обґрунтованістю рейтингів погіршується професійним становищем самих рейтингових агентств.

Як приклад і в підтвердження сказаному в *табл. 1* представлений зведений рейтинг ТОП-25 банків, які контролюють 78% ринку депозитів фізичних осіб України, у рамках нового випуску дослідження «Аналітичний огляд банків – Депозити – 2013 Spring». Рейтинги банків розраховані на основі індивідуальних рейтингів позичальників в національній шкалі, присвоєних банкам уповноваженими:

- ★ національними рейтинговими агентствами (Експерт-рейтинг, Кредит-рейтинг, ІВІ-рейтинг);
- ★ міжнародними рейтинговими агентствами (Fitch, S&P, Moody's).

У *табл. 2* наведено рейтинг стійкості банків від порталу «Мінфін», якій являє собою щоквартальну оцін-

ку діяльності банків на підставі інформації з офіційних і відкритих джерел. У рейтинг включені банки перших трьох груп за класифікацією НБУ, а також невеликі банки з портфелями роздрібних депозитів від 1 млрд. гривень. Банки отримують бал від 1 до 5 залежно від показників, що характеризують їх стресостійкість та лояльність вкладників: враховується якість активів, ліквідність, можливість зовнішньої підтримки, приріст вкладів, платіжна репутація і т.п.

Як свідчить порівняння табл. 1 і 2, представлена в них інформація відрізняється радикально. Навіть беручи до уваги той факт, що ці рейтинги склалися з використанням різних методологій, неможливо виправдати і дати логічне пояснення розриву по деяких банках у 5, 7 і навіть більше 20 пунктів. Наприклад, Креді Агріколь Банк – у табл. 1 він займає 22 позицію, а в табл. 2 – пер-

шу, або Райффайзен банк Аваль, який у табл. 1 знаходиться на 3 місці, а в табл. 2 – на 10.

Зрозуміло, що для вітчизняних вкладників, рівень фінансової грамотності яких знаходиться ще на досить низькому рівні, критичний аналіз подібних рейтингів є неможливим, внаслідок чого вони приймають необґрунтовані, інтуїтивні рішення, які базуються на некоректній інформації і, як наслідок, з високим ступенем ймовірності призводять до негативного результату. Тобто неpubлічність вітчизняних банківських установ, надання ними неповної і не завжди достовірної інформації, обтяжене при цьому її некоректним трактуванням рейтинговими агентствами та оцінювачами, посилює інформаційну асиметрію на ринку депозитних продуктів та послуг і практично зводить нанівець якісну обізнаність вкладників.

Таблиця 1

Зведені рейтинги ТОП-25 банків ринку роздрібних вкладів, станом на 01.06.2013 р. [6]

№	Банк	Зведений рейтинг	№	Банк	Зведений рейтинг
1	Приватбанк	7,0	14	VAB банк	6,5
2	Ощадбанк	7,0	15	ВТБ банк	9,0
3	Райффайзен банк Аваль	7,0	16	ОТП банк	7,0
4	Дельта банк	7,0	17	Укргазбанк	7,0
5	Укрексімбанк	8,0	18	Банк Форум	4,0
6	Укрсоцбанк	9,0	19	Кредитпромбанк	7,0
7	ПУМБ	7,0	20	Банк Кредит Дніпро	6,0
8	Сбербанк Росії	7,0	21	Південний	6,5
9	Укрсиббанк	9,0	22	Креді Агріколь банк	8,5
10	Альфа-банк	6,0	23	Надра	-
11	Фінанси та кредит	5,5	24	Імексбанк	6,0
12	Промінвестбанк	7,0	25	Хрещатик	7,0
13	Брокбізнесбанк	8,0			

Таблиця 2

Рейтинг стійкості банків за I квартал 2013 р. [7]

№	Банк	Загальний рейтинг	№	Банк	Загальний рейтинг
1	Креді Агріколь банк	4,38	14	VAB банк	3,78
2	Ощадбанк	4,29	15	ПУМБ	3,76
3	Дельта банк	4,27	16	Промінвестбанк	3,65
4	Сбербанк Росії	4,2	17	Терра банк	3,65
5	Приватбанк	4,2	18	УПБ	3,64
6	Укрсиббанк	4,13	19	ОТП банк	3,62
7	Укрсоцбанк	3,97	20	Прокредитбанк	3,62
8	Альфа-банк	3,97	21	Міський комерційний банк	3,61
9	Укрексімбанк	3,97	22	Укргазбанк	3,57
10	Райффайзен банк Аваль	3,93	23	Укрбізнесбанк	3,57
11	ВТБ банк	3,91	24	Південний	3,54
12	Південкомбанк	3,88	25	Банк Російський стандарт	3,52
13	Правекс банк	3,84			

Зазначимо інформацію, яка зазвичай піддається асиметрії на ринку депозитних послуг:

- ✦ можливість і порядок зміни відсоткової ставки за вкладом протягом терміну договору;
- ✦ умови пролонгації;
- ✦ розмір відсоткової ставки (декларується так звана «дохідність», або відсоткова ставка річна);
- ✦ комісії (за здійснення розрахунково-касового обслуговування), за зняття коштів (у відділеннях банку, у власних банкоматах банку, у банкоматах інших банків), за зарахування коштів (у відділеннях банку, у власних банкоматах банку, у банкоматах інших банків).

Як свідчать результати маркетингового дослідження, проведені у 2010 р. дослідницькою компанією InMind спільно з Агентством США з міжнародного розвитку (USAID), джерелом фінансових новин для українця є традиційні ЗМІ – газети, журнали, телебачення (67%); 17% респондентів використовують Інтернет [8]. Вживаючи ці інформаційно-комунікаційні засоби, вкладник може за відносно короткий проміжок часу одержувати певну інформацію оперативного для невідкладного її використання. За способом отримання ця інформація є первісною. Вона, як правило, повністю не розкриває усіх особливостей депозитного ринку. Більш того, дуже часто з цих джерел лунає професійна економічна термінологія, яка є незрозумілою пересічним громадянам. Найчастіше в банках відмовляються коментувати гострі питання, посилаючись на відсутність уповноважених осіб чи їх зайнятість, а у неофіційних бесідах банкіри зізнаються, що не завжди до кінця чесні зі своїми клієнтами. Головне правило у зв'язках з громадськістю – це простота та зрозумілість висловлювання, якого, на жаль, дотримується лише невелика кількість публічних осіб. Нерідко можна зустріти і неправильне трактування економічної інформації у ЗМІ. Тому вкладник може звернутися до стратегічної інформації, яка вже пройшла первинну обробку й узагальнення і є середньостроковою або довгостроковою інформацією, що відрізняється глибиною і тривалим охопленням періодом. Однак така інформація не завжди є абсолютно безкоштовною, особливо якщо враховувати не тільки фінансові витрати. Найчастіше вкладникам доводиться витрачати час, сили і засоби на пошук та інтерпретацію інформації про свій банк, щоб оцінити рівень ризикованості вкладень. У такій ситуації вкладник може відмовитися від отримання інформації та приймати рішення незалежно від змін рівня ризику його вкладень. У цьому випадку заходи щодо підвищення прозорості, пов'язані з розширенням списку вимог щодо розкриття інформації, не принесуть плодів.

Так, ухвалення окремих фінансових рішень 19% респондентів здійснюють за допомогою попереднього досвіду найближчого оточення; однак цей показник зростає до 50%, коли фінансове рішення стосується конкретного вибору того чи іншого банку або фінансової установи для розміщення депозиту.

Неможливість адекватно оцінити наявну інформацію призводить до часткового перекидання відповідальності в момент ухвалення рішення на іншу осо-

бу, крім того, це означає істотні викривлення в процесі формування довіри, коли довіра до професіонала замінюється довірою до непрофесійного учасника відносин [9]. Поінформовані вкладники мають більш чітке уявлення про результати (більш точні дані про розподіл можливих результатів) проектів, в які банки інвестують отримані від них кошти, і приймають рішення про вилучення депозитів на основі цієї інформації. Непоінформовані вкладники змушені приймати аналогічне рішення тільки лише на основі інформаційних сигналів, які полягають у поведінці інформованих агентів. Вони вибирають стратегію своєї поведінки, виходячи з власних припущень про те, що саме відомо поінформованим вкладникам. У той самий час слід мати на увазі, що збір інформації про банки, оцінка їх фінансової стійкості та прогнозів на майбутнє – справа дорога і тому є «непідйомною» для індивідуального дрібного вкладника, який у цьому випадку задовольняється інформацією, що міститься в численних ЗМІ або в безоплатних рейтингах, помилково вважаючи її за достовірну.

У цьому контексті логічним і передбачуваним є те, що через недостатньо розвинені фінансові ринки українці мало цікавляться новинами з фінансового сектора. Трьома «грошовими» питаннями, які відслідковує більшість населення, є:

- ✦ динаміка індексу інфляції (20%);
- ✦ зміни у рівні пенсійного забезпечення (10%);
- ✦ зміни цін на ринку нерухомості (10%) (докладніше див. рис. 1).

Яскравим свідченням наявності інформаційної асиметрії на ринку депозитних ресурсів може служити недавня ситуація з Промінвестбанком. Інформаційна «атака» на банк, що мала місце в 2008 р., спричинила банківську паніку серед населення. Люди масово почали розривати договори з банками і достроково повертати свої вклади. З 1 жовтня 2008 р. до 1 березня 2009 р. фізичні особи «вивели» з банківської системи 26,7 млрд грн і 3,46 млрд дол. Атаку не було вчасно зупинено, і відповідальність не була понесеною, внаслідок чого станом на березень 2009 р. на банківських депозитах фізичних осіб залишилось 99,9 млрд грн і 12,2 млрд дол. Тобто, громадяни виводили кошти з банківської системи України зі «швидкістю» 5,4 млрд грн і 700 млн дол. на місяць [10]. Девальвація гривні, зростання інфляції, політична нестабільність підсилювали зневіру населення до банківської системи держави. У цих умовах вкладники не в змозі були відрізнити платоспроможні банки від неплатоспроможних і почали вимагати повернення депозитів у разі надходження будь-якої несприятливої інформації. У результаті утворився феномен «масової поведінки» (*herd behavior*), що обумовлює своєрідний «ефект зараження», це призвело не тільки до погіршення фінансового стану вкладників, які брали участь у «набігах на банки», а й дестабілізувало банківську систему в цілому. Вилучення коштів з Промінвестбанку – нехай і обумовлене ефективним набігом вкладників – призвело до банківської паніки, тобто клієнти інших банків почали закривати свої вклади, спостерігаючи одиничний набіг. Отже, можна стверджувати, що інформаційна асиметрія зіграла одну з ключових ролей у розвитку кризи.

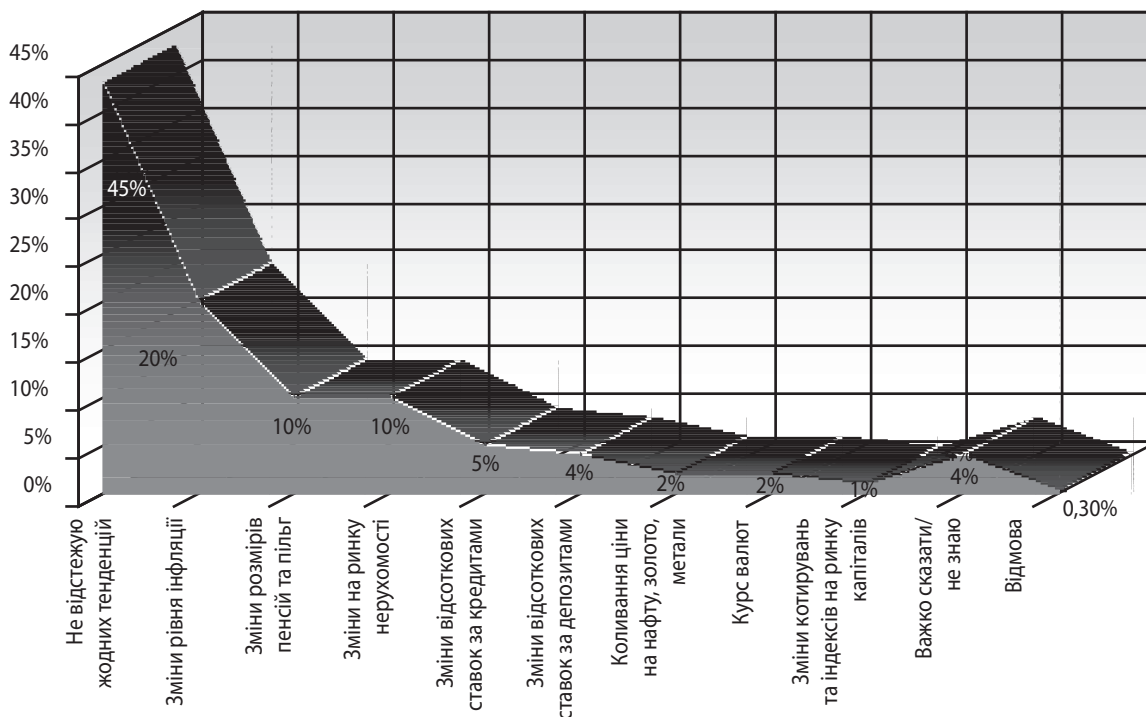

Рис. 1. Тенденції фінансових ринків, які відстежують домогосподарства [9]

Таким чином, вищевикладене дозволяє стверджувати, що поведінка середнього українського споживача банківських послуг є несамостійною, залежною, з опорою на традиційно вузький простір довіри, частіше нерациональною в умовах постійно відтворюваної ринкової інформаційної та операційної асиметрії. Особливо ця асиметрія посилюється у зв'язку з істотно викривленими уявленнями пересічного споживача про фінансові послуги не тільки через брак відповідної інформації, а й через надлишок рекламної інформації, що дезорієнтує під час вибору необхідної послуги та контрагента (важливо, що надлишок інформації під час надання фінансових послуг вважається таким само небажаним, як і її брак, і чітко регулюється в західній банківській практиці як один із компонентів інформаційної асиметрії). Якби вкладники в більшій мірі були обізнані про депозитні продукти і послуги, і наявна в них інформація мала б високий ступінь достовірності й точності, то вклади в банках за ступенем популярності й використання займали б перші позиції. Для 60% вкладників інформація про зміну фінансових показників, надана безпосередньо, за відсутності необхідності прикладати зусилля щодо її пошуку, представляється потрібною, вони враховували б її, приймаючи ті чи інші рішення в межах інвестиційної стратегії або під час її формування. Але в цьому випадку актуальною стає проблема «безбілетника» (*freerider problem*), коли кожний вкладник буде прагнути заощадити ресурси на моніторингу ситуації у фінансовій сфері й перекласти відповідальність за контроль на іншого, тому жоден з інвесторів не буде займатися моніторингом.

Проблема та інституційне забезпечення складання незалежного, самостійного рейтингу надійності вітчизняних банківських депозитів є перспективним і дуже важливим напрямом подальших досліджень. ■

ЛІТЕРАТУРА

1. **Eichengreen B.** Capital flows and crises / B. Eichengreen. – Cambridge: MIT Press, Massachusetts, 2003. – 385 p.
2. Basel II: International Convergence of Capital Measurement and Capital Standards: a Revised Framework. – Basel Committee on Banking Supervision. – Bank for International Settlements. – Basel. – June 2004. – 236 p.
3. Большой экономический словарь: экономика, финансы, бухгалтер, налоги, страхование, маркетинг, менеджмент, управление / Авт. и сост. А. Б. Борисов. – 3-е изд., перераб. и доп. – М.: Книжный мир, 2010. – 860 с.
4. **Акерлоф Дж.** Рынок «лимонов»: неопределенность качества и рыночный механизм / Джордж Акерлоф [Электронный ресурс]. – Режим доступа : http://www.v.dofa.ru/Dumnaja/4_PRIET/Akerlof.pdf
5. **Douglas W.** Diamond. Banks, short term debt and financial crises: theory, policy implications and applications Douglas W. Diamond, R. G. Rajan. – Cambridge, Mass.: National Bureau of Economic Research, 2000. – 39 p.
6. Рейтинги банків України – 2013-JUN-01 [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://bankografo.com/ratings_interactive-table.html#more-2961
7. Рейтинг устойчивости банков за 1 квартал 2013 [Электронный ресурс]. – Режим доступа : <http://minfin.com.ua/banks/rating/>
8. **Корнівська В. О.** Формування фінансової культури українського населення у контексті мінімізації ринкової асиметрії [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://archive.nbuv.gov.ua/portal/soc_gum/ep/2011_4/10_Korn.pdf
9. Фінансова грамотність та обізнаність в Україні: факти та висновки, 06.12.2010 року, Київ, Україна [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://www.uaib.com.ua/files/articles/1369/84/fnlit_survey_6dec2010_ua.pdf
10. Дослідження ринків фінансових послуг: за даними компанії GfK Ukraine, 12/04/ 2009 р. [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.gfk.ua>

REFERENCES

Akerlof, Dzh. "Rynok «limonov»: neopredelennost kachestva i rynochnyy mekhanizm" [Market "lemons": quality uncertainty and the market mechanism]. http://www.v.dofa.ru/Dumnaja/4_PRIET/Akerlof.pdf

"Basel II: International Convergence of Capital Measurement and Capital Standards: a Revised Framework", 2004.

Borisov, A. B. *Bolshoy ekonomicheskij slovar: ekonomika, finansy, bukhchet, nalogi, strakhovanie, marketing, menedzhment, upravlenie* [Great Dictionary of Economics: economics, finance, accounting, taxes, insurance, marketing, management]. Moscow: Knizhnyy mir, 2010.

Diamond, D. W., and Rajan, R. G. *Banks, short term debt and financial crises: theory, policy implications and applications*. Cambridge; Mass.: National Bureau of Economic Research, 2000.

"Doslidzhennia rynkiv finansovykh posluh: za danymy kompanii GfK Ukraine" [Studies of Financial Services: according to the company GfK Ukraine]. <http://www.gfk.ua>

Eichengreen, V. *Capital flows and crises*. Cambridge; Massachusetts: MIT Press, 2003.

"Finansova hramotnist ta obiznanist v Ukraini: fakty ta vysnovky" [Financial literacy and awareness in Ukraine: findings and conclusions]. http://www.uaib.com.ua/files/articles/1369/84/finlit_survey_6dec2010_ua.pdf

Kornivska, V. O. "Formuvannia finansovoi kultury ukrain-skoho naseleння u konteksti minimizatsii rynkovoi asymetrii" [Formation of the financial culture of the Ukrainian population in the context of minimizing market asymmetry]. http://archive.nbuv.gov.ua/portal/soc_gum/ep/2011_4/10_Korn.pdf

"Reyting ustoychivosti bankov za 1 kvartal 2013" [Rating the stability of banks for Q1 2013]. <http://minfin.com.ua/banks/rating/>

"Reitynhy bankiv Ukrainy" [Ratings of banks in Ukraine]. http://bankografo.com/ratings_interactive-table.html#more-2961.

УДК 336.761 (477)

МЕХАНІЗМ САМООРГАНІЗАЦІЇ СЕГМЕНТІВ ФІНАНСОВОГО РИНКУ КРАЇНИ

СТРИЖИЧЕНКО К. А.

УДК 336.761 (477)

Стрижиченко К. А. Механізм самоорганізації сегментів фінансового ринку країни

Сучасний виток економічного розвитку дозволяє констатувати той факт, що революційні трансформації привели до створення нової форми економіки в рамках постіндустріального суспільства, яка отримала назву «еволюційної економіки», «нової економіки зростання». В умовах формування нової економіки змінюються підходи до побудови механізмів регулювання. У статті побудовано механізм самоорганізації сегментів фінансового ринку на підставі використання синергетичного підходу. Розроблено інструментальний базис даного механізму, який включає методику діагностики та методику дослідження стійкості. Побудовано синтетичний показник стійкості на базі поєднання показників стійкості за Лагранжем (Lagrange) і Пуассоном (Poisson).

Ключові слова: стійкість, механізм, методика, діагностика, нова економіка.

Рис.: 4. **Табл.:** 1. **Формул.:** 1. **Бібл.:** 8.

Стрижиченко Костянтин Анатолійович – кандидат економічних наук, доцент, Харківський національний економічний університет (пр. Леніна, 9а, Харків, 61166, Україна)

E-mail: strizh@bk.ru

УДК 336.761 (477)

Стрижиченко К. А. Механизм самоорганизации сегментов финансового рынка страны

Современный виток экономического развития позволяет констатировать тот факт, что революционные трансформации привели к созданию новой формы экономики в рамках постиндустриального общества, которая получила название «эволюционной экономики», «новой экономики роста». В условиях формирования новой экономики изменяются подходы к построению механизмов регулирования. В статье построен механизм самоорганизации сегментов финансового рынка на основании использования синергетического подхода. Разработан инструментальный базис данного механизма, который включает методику диагностики и методику исследования устойчивости. Построен синтетический показатель устойчивости на базе объединения показателей устойчивости по Лагранжу (Lagrange) и Пуассону (Poisson).

Ключевые слова: устойчивость, механизм, методика, диагностика, новая экономика.

Рис.: 4. **Табл.:** 1. **Формул.:** 1. **Библ.:** 8.

Стрижиченко Константин Анатолієвич – кандидат економічних наук, доцент, Харківський національний економічний університет (пр. Леніна, 9а, Харків, 61166, Україна)

E-mail: strizh@bk.ru

UDC 336.761 (477)

Stryzhychenko K. A. Mechanism of Self-Organisation of Segments of the Financial Market of the Country

The modern turn of economic development allows stating the fact that revolution transformations resulted in establishment of a new form of economy within the framework of the post-industrial society, which was called "evolution economy", "new economy of growth". Approaches to construction of regulation mechanisms change under conditions of formation of the new economy. The article builds up a mechanism of self-organisation of segments of the financial market on the basis of the use of the synergetic approach. It develops an instrumental basis of this mechanism, which includes methods of diagnosis and methods of study of sustainability. It build up a synthetic sustainability performance on the basis of combining sustainability indicators by Lagrange and Poisson.

Key words: sustainability, mechanism, methods, diagnostics, new economy.

Рис.: 4. **Табл.:** 1. **Formulae:** 1. **Bibl.:** 8.

Stryzhychenko Kostyantyn A. – Candidate of Sciences (Economics), Associate Professor, Kharkiv National University of Economics (pr. Lenina, 9a, Kharkiv, 61166, Ukraine)

E-mail: strizh@bk.ru